Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0218

2025 m. Komisijos ataskaita dėl Šiaurės Makedonijos

2026 m. birželio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2025 m. Komisijos ataskaitos dėl Šiaurės Makedonijos (2025/2254(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Šiaurės Makedonijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą[1],

– atsižvelgdamas į 2004 m. kovo 22 d. Šiaurės Makedonijos pateiktą paraišką dėl narystės Europos Sąjungoje,

– atsižvelgdamas į 2005 m. gruodžio 16 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą suteikti Šiaurės Makedonijai ES narystės siekiančios šalies kandidatės statusą,

– atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 18 d. Tarybos išvadas dėl plėtros – Šiaurės Makedonijos ir Albanijos ir 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl plėtros,

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1529, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė[3],

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 23 d. Komisijos pagal Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę patvirtintą Šiaurės Makedonijos reformų darbotvarkę,

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatą „Stojimo

---

1 OL L 84, 2004 3 20, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 OL L 330, 2021 9 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 OL L 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

proceso stiprinimas. Įtikima ES perspektyva Vakarų Balkanų šalims“ (COM(2020)0057),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „Naujas Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas“ (COM(2023)0691),

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 20 d. Komisijos komunikatą dėl plėtrai pasirengti skirtų reformų ir politikos peržiūrų (COM(2024)0146),

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 8 d. Komisijos komunikatą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita“ (COM(2025)0900) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Šiaurės Makedonijoje“ (SWD(2025)0930),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą „2025 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2025)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2025 m. ataskaita dėl Šiaurės Makedonijos“ (SWD(2025)0753),

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką,

– atsižvelgdamas į 2018, 2020 ir 2021 m. atitinkamai Sofijoje, Zagrebe ir Brdo pri Kranju vykusius ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimus ir jų deklaracijas,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 17 d. Briuselyje įvykusio ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimo deklaraciją,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. paskelbtą Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) rinkimų stebėjimo misijos galutinę ataskaitą dėl Šiaurės Makedonijoje 2024 m. balandžio 24 d. įvykusių prezidento rinkimų ir 2024 m. gegužės 8 d. įvykusių parlamento rinkimų,

– atsižvelgdamas į 19-ąjį Europos Sąjungos ir Šiaurės Makedonijos Respublikos Stabilizacijos ir asociacijos komiteto posėdį,

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 26 ir 27 d. vykusiame ES ir Šiaurės Makedonijos jungtinio parlamentinio komiteto 24-ajame posėdyje priimtas bendras rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Šiaurės Makedonijos, visų pirma į 2019 m. spalio 24 d. rezoliuciją dėl stojimo derybų su Šiaurės Makedonija ir Albanija pradžios[4],

---

4 OL C 202, 2021 5 28, p. 86.

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[5],

– atsižvelgdamas į savo 2026 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES plėtros strategijos[6],

– atsižvelgdamas į 2001 m. Ochrido pagrindų susitarimą,

– atsižvelgdamas į 2017 m. rugpjūčio 1 d. pasirašytą ir 2018 m. sausio mėn. ratifikuotą Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį,

– atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 17 d. Galutinį susitarimą dėl nesutarimų sprendimo, aprašyto JT Saugumo Tarybos rezoliucijose Nr. 817 (1993) ir 845 (1993), 1995 m. laikinojo susitarimo galiojimo pabaigos ir strateginės Graikijos ir Šiaurės Makedonijos partnerystės sukūrimo, dar vadinamą Prespos susitarimu,

– atsižvelgdamas į 1977 m. vykusią trečiąją JT konferenciją dėl geografinių pavadinimų standartizavimo,

– atsižvelgdamas į dialogą su Šiaurės Makedonija po vykdytos stebėsenos ir atitinkamą ataskaitą, kurią 2026 m. sausio 8 d. priėmė Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 29 d. Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija priimtą šeštąją ataskaitą dėl Šiaurės Makedonijos,

– atsižvelgdamas į bendrą tarnybų darbinį dokumentą dėl tikslų ir rodiklių, kuriais remiantis bus įgyvendinamas Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas (2021–2025) (SWD(2020)0284), pridedamą prie 2020 m. lapkričio 25 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendro komunikato „Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas. Vykdant ES išorės veiksmus įgyvendinama plataus užmojo lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo darbotvarkė“ (JOIN(2020)0017), taip pat į Šiaurės Makedonijai skirtą šalies lygmens įgyvendinimo planą,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0162/2026),

A. kadangi Šiaurės Makedonijai nuo 2005 m. suteiktas ES šalies kandidatės statusas ir ji 2023 m. gruodžio mėn. sėkmingai užbaigė peržiūrą;

B. kadangi Šiaurės Makedonija tvirtai laikosi strateginio įsipareigojimo

---

5 OL C 2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

6 Priimti tekstai, P10_TA(2026)0077.

stoti į ES, šalies politinių partijų konsensusas yra vienareikšmiškas, o piliečių parama narystei ES nuo 2024 m. padidėjo beveik 10 proc. ir siekia 71 proc.;

C. kadangi ES plėtros politika tebėra strateginė investicija į taiką, demokratiją, stabilumą ir gerovę Europos žemyne, o stojimo proceso patikimumas priklauso nuo griežtų sąlygų ir sąžiningo elgesio su šalimis kandidatėmis; kadangi šalys kandidatės turi visapusiškai laikytis Kopenhagos kriterijų ir Europos vertybių; kadangi dvišaliai klausimai turėtų būti sprendžiami dvišaliu pagrindu ir laikantis tarptautinės teisės, ir jais neturėtų būti naudojamasi siekiant blokuoti ar dar labiau politizuoti plėtros procesą; kadangi plėtros politikos patikimumas priklauso tiek nuo to, ar šalys kandidatės įgyvendina reformas, tiek nuo to, ar ES laikosi savo įsipareigojimų, kai visos sąlygos yra įvykdytos;

D. kadangi Parlamentas nuolat rėmė Šiaurės Makedonijos europinę perspektyvą ir palaikė nuolatinį dialogą su Šiaurės Makedonijos valdžios institucijomis, suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene, pabrėždamas, kad reikia vykdyti tvarias reformas, gerbti demokratines vertybes, teisinės valstybės principą ir žmogaus teises ir įgyvendinti sutartus įsipareigojimus;

E. kadangi emigracija ir toliau daro neigiamą poveikį Šiaurės Makedonijai, keldama ilgalaikę grėsmę pagrindinių viešųjų paslaugų finansiniam tvarumui;

F. kadangi politinė poliarizacija, menkas partijų tarpusavio bendradarbiavimas ir lėtas reformų įgyvendinimas ir toliau mažina visuomenės pasitikėjimą ir įsitraukimą;

G. kadangi, ypač sudėtingomis istorinėmis aplinkybėmis, kalbos, tapatybės ir kultūros klausimai iš esmės yra jautrūs; kadangi įtraukiant tokius klausimus į diskusijas dėl plėtros, kyla rizika, kad šalių kandidačių stojimo procesas taps sudėtingesnis ir bus politizuotas, todėl šiuos klausimus reikėtų spręsti laikantis santūrumo ir atsakomybės, siekiant išsaugoti plėtros politikos vientisumą;

H. kadangi Šiaurės Makedonija padarė išmatuojamą, tačiau lėtą pažangą įgyvendindama savo reformų darbotvarkę, kuri daugiausia apima reformas kitose srityse, nei pagrindinius klausimus; kadangi įgyvendinus reformų darbotvarkę bus lengviau prisidėti prie Šiaurės Makedonijos visuomenės, ekonomikos ir institucijų modernizavimo ir plėtros;

I. kadangi Taryba nurodė esanti pasirengusi toliau nedelsiant ir be papildomo politinio sprendimo sušaukti tarpvyriausybinę konferenciją, kai tik Šiaurės Makedonija, laikydamasi savo vidaus procedūrų, įvykdys savo įsipareigojimą užbaigti reikiamus konstitucinius pakeitimus;

J. kadangi atskiros ES valstybės narės išreiškė savo pozicijas dėl Šiaurės Makedonijos derybų programos;

K. kadangi bendro būdo, kaip bendrauti, permąstyti praeitį bei kurti atminties kultūrą abiem šalims deramu būdu, paieška yra pagrindas, kuriuo remdamasi Bulgarija ir Šiaurės Makedonija turėtų kurti savo ateities santykius; mano, kad Šiaurės Makedonijos ir Bulgarijos ateities kartų santykiai bus švietimo procesų abiejose šalyse atspindys;

1. pakartoja, kad visapusiškai remia Šiaurės Makedonijos pasiryžimą siekti ES narystės, kuri yra grindžiama aiškia ir išmatuojama pažanga ir griežtomis, bet sąžiningomis sąlygomis, taip pat taip pat būtinais transformaciniais pokyčiais, kurių reikia norint įvykdyti stojimo kriterijus; palankiai vertina šalies įsipareigojimą siekti Europos integracijos ir ragina toliau dėti pastangas siekiant pažangos įgyvendinant su ES suderintas reformas; vis dėlto primena, kad pažanga stojimo derybose ir toliau priklauso nuo nuoseklių ir išsamių reformų ir turi būti griežtai grindžiama nuopelnais;

2. apgailestaudamas pažymi, kad nuo tada, kai buvo pateikta paskutinė ataskaita, pažangos nepadaryta; pabrėžia, jog, tam, kad reformos įsibėgėtų, reikia atnaujinti politinį įsipareigojimą ir imtis aiškių veiksmų, be kita ko, reikia atlikti būtinus konstitucijos pakeitimus, partijoms konstruktyviai tarpusavyje bendradarbiauti ir vykdyti veiksmingą parlamentinę priežiūrą; supranta, kad konstitucinės pataisos yra svarbi, bet nesantaiką kurstanti tema šalyje, kuri, siekdama tapti nepriklausoma valstybe, įveikė daug iššūkių; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad visi politiniai suinteresuotieji subjektai, įsipareigoję eiti šalies europiniu keliu, turėtų skubiai suvienyti jėgas, kad įgyvendintų būtinus konstitucinius pakeitimus, kurie leis atidaryti pirmąją derybų skyrių grupę; primena, kad ir toliau bus labai svarbu partijoms tarpusavyje bendradarbiauti derinant nacionalinės teisės aktus su ES *acquis* visų derybų metu;

3. palankiai vertina pastarojo meto politinius signalus Šiaurės Makedonijoje dėl atnaujinto įsipareigojimo vykdyti reformas; vis dėlto pabrėžia, kad šalis bus vertinama remiantis tik įgyvendintų reformų rezultatais; pabrėžia, kad partijų tarpusavio bendradarbiavimo trūkumas siekiant konstitucinių pakeitimų nėra pateisinama priežastis vilkinti kitas būtinas reformas, kurios būtų naudingos šaliai ir jos piliečiams nepriklausomai nuo jos europinio kelio;

4. ragina ES valstybes nares, Tarybą ir Komisiją užtikrinti stojimo proceso nuspėjamumą ir patikimumą, taip pat siekiant išlaikyti viešąją paramą stojimo procesui plėtros šalyse; šiuo atžvilgiu primygtinai ragina Europos Vadovų Tarybą ir valstybes nares viešai ir nedviprasmiškai pranešti, kad Taryba ketina greitai ir besąlygiškai priimti teigiamą sprendimą pradėti kitą stojimo derybų su Šiaurės Makedonija etapą, kai tik bus įvykdytos 2022 m. liepos 18 d. išvadose

nustatytos sąlygos; pažymi, kad Šiaurės Makedonija yra viena ilgiausiai kandidatės statusą turinčių šalių, kuriai šis statusas buvo suteiktas daugiau nei prieš du dešimtmečius; pabrėžia, kad Europos Vadovų Tarybai ne kartą atidėjus stojimo derybas su Šiaurės Makedonija lėmė tai, kad šalies politiniai veikėjai ir piliečiai neigiamai vertina narystės ES perspektyvas;

5. pakartoja Europos Vadovų Tarybos 2024 m. išvadose dėl Šiaurės Makedonijos pateiktą raginimą paspartinti konstitucinių pakeitimų užbaigimą; primena, kad Taryba dar kartą patvirtino esanti pasirengusi nedelsiant ir be papildomų politinių sprendimų sušaukti kitą tarpvyriausybinę konferenciją, kai tik Šiaurės Makedonija įvykdys savo įsipareigojimą pagal savo vidaus procedūras, ir kad tuomet Taryba bus pasirengusi kuo greičiau atidaryti pirmąją derybų skyrių grupę, laikydamasi derybų programos;

6. labai teigiamai vertina Šiaurės Makedonijos piliečių įsipareigojimą integruotis į ES ir jų paramą šiam projektui praėjus dvidešimčiai metų nuo jo pradžios; ragina Komisiją pateikti aiškių pasiūlymų, kaip kuo daugiau sričių taikyti laipsniškos integracijos priemones ir užtikrinti veiksmingą jų įgyvendinimą, įskaitant pagal Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planą numatytas priemones, kaip visateisės narystės papildymą, o ne pakaitą, kad Šiaurės Makedonijos piliečiai galėtų pasinaudoti integracija į ES iki įstojimo;

7. primena, kad sprendimus dėl stojimo derybų pradžios ir pabaigos reikia priimti vieningai, nes tai yra pagrindiniai politiniai plėtros proceso etapai; pakartoja savo raginimą stiprinti ES gebėjimą veikti taikant supaprastintus procesus, pvz., balsavimą kvalifikuota balsų dauguma tarpiniuose plėtros proceso etapuose, visapusiškai laikantis Sutarčių;

8. primena, kad dvišaliai šalių ginčai turėtų būti sprendžiami vykdant atvirą dialogą su, be kita ko, pilietine visuomene ir ekspertais ir tikrą bendradarbiavimą, laikantis geros valios principo ir tarptautinės teisės, ir neturėtų būti naudojami kaip įrankis stojimo procese;

9. pabrėžia, kad kalbinė, kultūrinė ir nacionalinė tapatybė yra tikrasis kiekvienos šalies pagrindas ir trečiosios šalys neturėtų jų kvestionuoti; be to, pažymi, kad tokie klausimai neturėtų daryti įtakos stojimo į ES procesui, kuriame daugiausia dėmesio skiriama ES *acquis* įgyvendinimui ir suderinimui su ES vertybėmis ir principais, nustatytais Kopenhagos kriterijuose ir gerų kaimyninių santykių principuose, ir kuris turėtų būti grindžiamas objektyviais kriterijais ir tik nuopelnais; kategoriškai atmeta etninę-nacionalistinę retoriką, taip pat ir politikų, kuri kursto nesantaiką, kenkia etninių grupių ir bendruomenių gerų kaimyninių santykių ir ryšių palaikymui; ragina ES dėti daugiau pastangų siekiant pažaboti tokią retoriką ir jos poveikį;

10. palankiai vertina etninių grupių santykių stabilumą Šiaurės

Makedonijoje ir Ochrido pagrindų susitarimo įgyvendinimą, be kita ko, taikant teisingo atstovavimo mechanizmus; ragina visus veikėjus išsaugoti šalies stabilumo ir vientisumo pagrindus, skatinti etninių ir mažumų grupių bei kitų bendruomenių santykius, bendradarbiavimą ir mainus ir vengti nesantaiką kurstančios retorikos;

11. atkreipia dėmesį į 2024 m. rugsėjo 18 d. Šiaurės Makedonijos Konstitucinio Teismo sprendimą dėl tam tikrų nuostatų, susijusių su albanų ir kitų bendruomenių atstovų kvotomis viešosiose institucijose, panaikinimo; pabrėžia, kad šalies valdžia turėtų atspindėti savo daugiatautę sudėtį; ragina valdžios institucijas užtikrinti tinkamą ir sąžiningą atstovavimą visoms bendruomenėms pagal Ochrido pagrindų susitarimą ir iš dalies pakeisti bei įgyvendinti atitinkamą įstatymo projektą, visapusiškai laikantis Venecijos komisijos nuomonės ir ES standartų; primygtinai ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas skubiai išspręsti albanų kalbos vartojimo valstybiniuose egzaminuose klausimą, kad būtų užtikrintas praktinis Ochrido pagrindų susitarimo įgyvendinimas laikantis teisės ir principų, ir nevaizduoti studentų protestų apgaulingai kaip politiškai motyvuotų ar destabilizuojančių;

12. pažymi, kad Stabilizacijos ir asociacijos komitetas neseniai palankiai įvertino pažangą siekiant pagrindinių principų grupės atidarymo kriterijų įgyvendinant viešojo administravimo reformos ir teisinės valstybės skyrių veiksmų planus; ragina Šiaurės Makedoniją parengti ir užbaigti visą darbą, susijusį su pagrindinių principų grupės atidarymo kriterijais, skaidriai ir prasmingai konsultuojantis su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant pilietinę visuomenę;

Demokratinių institucijų veikimas

13. pažymi, kad, nors demokratinės institucijos Šiaurės Makedonijoje veikia patenkinamai, tebevyrauja politinė poliarizacija, o dėl jos vilkinamas būtinų reformų įgyvendinimas; apgailestauja, kad nebuvo bandyta priimti konstitucinių pakeitimų, kuriuos šalis buvo įsipareigojusi įgyvendinti ir kurių reikia, kad būtų atidaryta pagrindinių principų grupė; primygtinai ragina visas Šiaurės Makedonijos Respublikos Asamblėjoje atstovaujamas politines partijas atsisakyti aštrios rinkiminės retorikos ir bendradarbiauti dvišaliu pagrindu, siekiant susitarti dėl būtinų reformų; ragina ES institucijas ir valstybes nares dėti daugiau pastangų sudaryti palankesnes sąlygas šiam klausimui išspręsti, įskaitant techninės pagalbos teikimą ir dialogo skatinimą;

14. pabrėžia, kad reikėtų toliau stiprinti parlamentinę vykdomosios valdžios priežiūrą, ir ragina stiprinti tikrinimo mechanizmus, įskaitant aktyvesnį opozicinių partijų ir pilietinės visuomenės atstovų įtraukimą;

15. palankiai vertina tai, kad 2025 m. spalio ir lapkričio mėn. vykę

savivaldybių rinkimai iš esmės buvo konkurencingi ir kad, nepaisant kai kurių procedūrinių trūkumų, rinkimų administracija pasirengimą rinkimams iš esmės organizavo veiksmingai; pažymi, kad vis dar vėluojama įgyvendinti visapusišką rinkimų reformą; pakartoja, savo raginimą įgyvendinti dar neįgyvendintas ESBO / ODIHR ir Venecijos komisijos rekomendacijas vykdant skaidrų procesą, į kurį būtų įtraukti visi atitinkami suinteresuotieji subjektai; be to, ragina užtikrinti didesnį politinių partijų ir politinės reklamos finansavimo ir išlaidų skaidrumą tiek tradicinėje žiniasklaidoje, tiek internete, ypač socialinėje žiniasklaidoje; ragina Šiaurės Makedoniją pašalinti reguliavimo spragas, kurios sudaro sąlygas slaptai daryti įtaką rinkimams, visų pirma reguliuojant politinę reklamą internete, įskaitant privalomą rėmėjų identifikavimą, išlaidų skaidrumą ir išsamų tikslinės auditorijos nustatymo kriterijų atskleidimą, taip pat sprendžiant trečiųjų šalių finansavimo ir su rinkimų kampanijomis susijusių išlaidų kanalų klausimus; ragina užtikrinti teisingą valstybės finansavimą ir sudaryti vienodas galimybes visoms politinėms partijoms ir nepriklausomiems kandidatams naudotis žiniasklaida;

16. ragina užtikrinti tikrą ir reikšmingą moterų politinį įgalinimą vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis, siekiant padidinti jų dalyvavimą rinkimų procese ir priimant politinius sprendimus; be to, rekomenduoja įvesti lyčių kvotas ten, kur jų dar nėra, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nacionalinėje Lyčių lygybės strategijoje numatyto įsipareigojimo laikytis lyčių pusiausvyros;

17. pripažįsta, kad padaryta tam tikra pažanga vykdant viešojo administravimo reformą ir skaitmeninę transformaciją, padidinant viešojo sektoriaus skaidrumą ir efektyvumą, be kita ko, pasitelkiant neseniai priimtus teisės aktus dėl elektroninės tapatybės nustatymo, atitinkančius ES reglamentus; vis dėlto pažymi, kad reikia dėti daugiau pastangų, įskaitant vietos savivaldos reformas ir tvirtesnį 2023–2030 m. viešojo administravimo strategijos įgyvendinimą, kad vietos administracijos galėtų teikti geresnes paslaugas piliečiams, rengti ir įgyvendinti vietos ir regionų plėtros strategijas ir užtikrinti, kad būtų sukurti būtini administraciniai gebėjimai;

18. ragina toliau depolitizuoti viešąjį administravimą ir visiškai įgyvendinti nuopelnais grindžiamas įdarbinimo bei vyresniosios vadovybės atrankos procedūras, laikantis ES standartų;

19. palankiai vertina tai, kad neseniai paskirtas naujas ombudsmenas; teigiamai vertina viešųjų klausymų, per kuriuos pareigūnai skiriami eiti valstybės tarnybos pareigas, formatą, kuriuo didinamas skaidrumas ir viešoji kontrolė; vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl požymių, rodančių politinį šališkumą skiriant Diskriminacijos prevencijos ir apsaugos nuo jos komisijos narius; pabrėžia, kad lygybės institucijos turi veikti nepriklausomai ir nepatirti politinės įtakos;

Žiniasklaida ir pilietinė visuomenė

20. palankiai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija suteikia tinkamas teisines garantijas dėl saviraiškos laisvės; vis dėlto pažymi, kad reikia toliau gerinti padėtį siekiant sukurti tikrai palankią aplinką laisvai ir nepriklausomai žiniasklaidai; ragina žiniasklaidą laikytis santūrumo skelbiant retoriką, kuri gali pakenkti etninių grupių ir bendruomenių santykiams; pabrėžia, kad socialinių tinklų platformos turi griežtinti turinio moderavimą, ypač kalbant apie neapykantą dėl etninės kilmės kurstančią kalbą; be to, ragina plėtoti vietos ir regioninę privačią žiniasklaidą;

21. pažymi, kad veiksmingas žurnalistų apsaugos teisinių nuostatų įgyvendinimas tebėra sudėtingas uždavinys, ypač tais atvejais, kai moterims žurnalistėms tenka patirti priekabiavimą internete ir smurtą dėl lyties; yra susirūpinęs, kad konkrečių teisės aktų, skirtų kovai su strateginiais ieškiniais dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP), trūkumas ir ribotas teisėjų, teisininkų bei žurnalistų informuotumas apie šią problemą tebėra kliūtys veiksmingai apsaugoti žurnalistus ir visuomenės kritikus nuo SLAPP; pabrėžia, kad reikia priimti nacionalinės teisės aktus, suderintus su Kovos su SLAPP direktyva[7]; reiškia susirūpinimą dėl žiniasklaidos darbuotojų, ypač dėl žiniasklaidos srityje dirbančių moterų, socialinio ir ekonominio nesaugumo; ragina teisėsaugos ir teismų pareigūnus užtikrinti veiksmingą tyrimą ir sankcijas už išpuolius, grasinimus, priekabiavimą ir spaudimą žurnalistams, ypatingą dėmesį skiriant žurnalistėms; primygtinai ragina atitinkamas institucijas proaktyviai užkirsti kelią visiems neapykantos retorikos, neapykantos nusikaltimų ir bauginimo atvejams ir sistemingai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos, nuodugniai ištirti susijusius išpuolius ir užtikrinti jų taikinių, pvz., žurnalistų, mažumoms priklausančių asmenų, bendruomenių ir kitų pažeidžiamų grupių, saugą ir saugumą;

22. susirūpinęs atkreipia dėmesį į vis didėjančią žiniasklaidos nuosavybės koncentraciją ir paslėptos kontrolės per tarpininkus riziką; ragina nustatyti griežtesnes garantijas, susijusias su redaktorių nepriklausomumu, skaidria valstybinės reklamos praktika ir žurnalistų apsauga; pabrėžia, kad būtina skubiai įgyvendinti veiksmingą žiniasklaidos reformą ir priimti veiksmingas priemones, skirtas koncentracijai mažinti, įskaitant visišką žiniasklaidos nuosavybės ir valstybės lėšų skyrimo valstybinei reklamai skaidrumą, taip pat konkurencijos taisyklių, valstybės pagalbos ir intelektinės nuosavybės teisių laikymąsi; pabrėžia, kad žiniasklaidos pliuralizmas

---

[7] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

yra būtinas demokratijos atsparumui užtikrinti; pabrėžia, kad reikia sustiprinti žiniasklaidos reguliavimo institucijos, visuomeninio transliuotojo ir elektroninio ryšio reguliavimo institucijos nepriklausomumą ir pajėgumus;

23. reiškia susirūpinimą dėl to, kad Vengrijos žiniasklaidos vadovai strategiškai perka pagrindines televizijos stotis ir naujienų portalus ir taip sudaromos sąlygos antieuropietiškiems naratyvams skverbtis į viešąją erdvę Šiaurės Makedonijoje;

24. reiškia didelį susirūpinimą dėl nuolatinių bandymų iškreipti viešąsias diskusijas ir pakenkti pasitikėjimui demokratinėmis institucijomis bei šalies integracijai į Europą, koordinuotai manipuliuojant informacine aplinka, įskaitant slaptas įtakos operacijas ir žalingus naratyvus; ragina ES ir valstybes nares imtis papildomų priemonių, siekiant padėti Šiaurės Makedonijai kovoti su žalingu užsienio kišimusi į šalies reikalus, be kita ko, teikiant techninę pagalbą; pabrėžia, kad žalingas užsienio kišimasis menkina institucijų patikimumą ir skatina visuomenės susiskaldymą; ragina valdžios institucijas sukurti išsamią ir institucionalizuotą demokratinio atsparumo sistemą, kurioje būtų aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys, numatyti reguliarūs rizikos vertinimai ir viešos ataskaitos, laikantis besikeičiančių ES demokratinių procesų apsaugos standartų; be to, ragina didinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį raštingumą, skatinti faktų tikrinimą, kovoti su visų formų neapykantą kurstančiomis kalbomis ir didinti atsparumą hibridinėms grėsmėms, kurios kelia grėsmę demokratinėms vertybėms ir šalies narystės ES tikslui;

25. pažymi, kad pastaraisiais metais nesant perspektyvų įstoti į ES, šalyje atsirado erdvės aktyvesniam autoritarinių veikėjų įsitraukimui; todėl ragina užtikrinti skaidrią ir faktais pagrįstą viešą komunikaciją apie su ES susijusias reformas ir stojimo procesą, siekiant išlaikyti plačią visuomenės paramą ir kovoti su dezinformacija; šiuo atžvilgiu primygtinai ragina Komisiją veiksmingiau bendrauti su Makedonijos visuomene dėl nuolatinio politinės valios trūkumo siekiant reformų, kuriomis būtų sprendžiamos visiems Šiaurės Makedonijos piliečiams aktualios problemos;

26. palankiai vertina iš esmės palankią aplinką pilietinės visuomenės organizacijoms, kartu pabrėždamas, kad pilietinė visuomenė turi aktyviau dalyvauti prioritetinėse srityse ir viešose konsultacijose; atkreipia dėmesį į vyriausybės ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimo tarybos veiklos atnaujinimą; ragina užtikrinti skaidrų viešąjį finansavimą pilietinės visuomenės organizacijoms, tobulinti teisės aktus ir suderinti juos su tarptautiniais standartais, kaip antai Venecijos komisijos rekomendacijomis bei Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija rekomendacijomis; pabrėžia, kaip svarbu užtikrinti įtraukias konsultacijas ir skaidrumą bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės organizacijomis; ragina Komisiją remti pilietinės visuomenės organizacijas, kurios atidžiai

stebi ir prireikus kritikuoja su ES susijusių reformų įgyvendinimą;

Pagrindinės teisės

27. pabrėžia visų Europos Tarybos valstybių narių pareigą nedelsiant įvykdyti dar neįvykdytus Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus; pabrėžia, kad bet kokie teisės aktų pakeitimai turėtų atitikti tarptautinius standartus, Venecijos komisijos rekomendacijas ir būti suderinti su Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija rekomendacija, įskaitant Įstatymą dėl asociacijų ir fondų bei teismo sprendimą asociacijų registracijos;

28. pažymi, kad bendra teisinė pagrindinių teisių sistema iš esmės atitinka Europos standartus; vis dėlto ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę stiprinti praktinį įgyvendinimą, visų pirma tobulinant institucinę lyčių lygybės sistemą ir užtikrinant veiksmingus apsaugos nuo smurto dėl lyties bei smurto šeimoje mechanizmus, galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir skiriant pakankamus išteklius teikti pagalbos paslaugas aukoms; ragina galutinai priimti Lyčių lygybės įstatymą, Darbo santykių įstatymą ir Priekabiavimo darbe prevencijos ir apsaugos nuo jo įstatymą, laikantis tarptautinių standartų ir ES *acquis*, siekiant pagerinti moterų gyvenimo kokybę sprendžiant pagrindinius lyčių lygybės klausimus, visų pirma susijusius su galimybe dalyvauti politiniame, ekonominiame ir socialiniame gyvenime;

29. palankiai vertina 2023 m. Baudžiamojo kodekso pakeitimus, kuriais nacionaliniai teisės aktai suderinami su Stambulo konvencija; visų pirma atkreipia dėmesį į perėjimą prie sutikimu grindžiamos iššaginimo apibrėžties ir aiškų smurto dėl lyties pripažinimą; taip pat palankiai vertina 2026 m. pakeitimus, kuriais stiprinamas baudžiamasis persekiojimas už smurtą šeimoje ir smurtą dėl lyties bei kriminalizuojamas intymių vaizdų platinimas be sutikimo; mano, kad šios reformos reiškia reikšmingą suderinimą su Europos standartais;

30. pabrėžia, kad reikia toliau dirbti siekiant pagerinti ne daugumos bendruomenių padėtį, be kita ko, kiek tai susiję su kalbų vartojimu, taip pat kovoti su diskriminacija ir skatinti įvairovę; palankiai vertina pažangą, padarytą įgyvendinant mažumoms ar bendruomenėms priklausančių asmenų teisių apsaugos veiksmų planą, ir ragina Šiaurės Makedoniją įtraukiai jį užbaigti nustatant aiškius kriterijus, išmatuojamus rodiklius ir specialų stebėsenos mechanizmą, siekiant užtikrinti veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos ir pagerinti visų Šiaurės Makedonijos piliečių pagrindines teises; ragina atitinkamus politinius veikėjus susilaikyti nuo poliarizuojančių ir įtampą didinančių pareiškimų, kurie gali turėti įtakos bendruomenių ir mažumų tarpusavio santykiams;

31. pabrėžia, kad Šiaurės Makedonijos etninė ir kultūrinė įvairovė yra neįkainojamas turtas ir turėtų tapti stiprybės šaltiniu, padedančiu

toliau stiprinti demokratinį ir įtraukųjį valdymą bei paspartinti Šiaurės Makedonijos kelią siekiant narystės ES; ragina Šiaurės Makedoniją į savo konstituciją įtraukti visas savo etnines bendruomenes, skatinti įtraukumą, saugoti įvairovę, kovoti su diskriminacija ir stiprinti socialinę sanglaudą laikantis Europos vertybių ir demokratinių principų, taip pat visapusiškai užtikrinti lygias teises ir galimybes visiems;

32. ragina dėti daugiau pastangų siekiant spręsti nuolatinės romų socialinės ir ekonominės atskirties problemą; primygtinai ragina valdžios institucijas užtikrinti veiksmingą romų įtraukties strategijos įgyvendinimą nustatant išmatuojamus rodiklius, tinkamą institucinę stebėseną ir tinkamus biudžeto asignavimus; reiškia susirūpinimą dėl toliau besitęsiančios mokyklų segregacijos tam tikrose savivaldybėse ir ragina imtis proaktyvių segregacijos panaikinimo priemonių;

33. susirūpinęs pažymi, kad beveik nepadaryta jokios pažangos mažinant kliūtis, su kuriomis daugelyje gyvenimo sričių susiduria asmenys su negalia; ragina dėti daugiau pastangų, kad būtų užbaigtas teisinis ir institucinis asmenų su negalia teisių reguliavimas bei pagerintas jų įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas; atkreipia dėmesį į nuolatines struktūrines problemas, su kuriomis susiduria Šiaurės Makedonijos diskriminacijos prevencijos ir apsaugos nuo jos komisija dėl išteklių trūkumo;

34. ragina gerinti LGBTIQ+ asmenų teisių teisinę apsaugą ir spręsti neapykantą prieš bendruomenę kurstančių kalbų problemą, taip pat ir internete; yra labai susirūpinęs dėl neapykantos LGBTIQ+ asmenims ir pilietinės visuomenės organizacijoms eskalavimo Šiaurės Makedonijoje;

35. ragina visus politinius veikėjus iš dalies pakeisti Civilinės metrikacijos įstatymą, užtikrinti greitą, prieinamą bei nekliudomą teisinį lyties pripažinimą ir nustatyti skaidrią teisinę procedūrą, atitinkančią tarptautinius standartus ir susijusį 2019 m. Europos žmogaus teisių teismo sprendimą;

36. primygtinai ragina valdžios institucijas atkurti pagrindinius nediskriminavimo terminus Pradinio ugdymo įstatyme ir ragina vėl įtraukti nuostatas dėl privalomo pranešimo apie smurtą mokykloje, siekiant apsaugoti pažeidžiamas grupes;

37. susirūpinęs atkreipia dėmesį į gyvenimo sąlygas Šiaurės Makedonijos kalėjimuose, kurias reikia skubiai spręsti;

38. palankiai vertina glaudesnį bendradarbiavimą sienų valdymo srityje ir ragina Šiaurės Makedoniją stiprinti migracijos valdymą, kovoti su neteisėtai migrantus gabenančių asmenų, prekiautojų žmonėmis ir kitų rūšių organizuoto nusikalstamumo nusikaltėlių tinklais, gerinti suderinimą su ES *acquis* ir spręsti nuolat kylančias teisėtos ir neteisėtos migracijos valdymo problemas, visapusiškai gerbiant žmogaus teises ir tarptautinę teisę; pabrėžia, kad reikia užkirsti kelią

neteisėtam priverstiniam apgręžimui prie Šiaurės Makedonijos sienų;

39. giria Šiaurės Makedonijos vyriausybę už tai, kad ji greitai reagavo į 2026 m. balandžio 12 d. antisemitinį žydų bendruomenės pastato padegimo išpuolį Skopjėje;

Teisinė valstybė

40. reiškia susirūpinimą dėl to, kad teismų sistema, teismų ir prokuratūros nepriklausomumas ir pastangos stiprinti teisinę valstybę bei kovos su korupcija sistemas nepakankamai pažengė į priekį; ragina politinius suinteresuotuosius subjektus nedelsiant susilaikyti nuo politinio kišimosi į teismų veiklą; susirūpinęs atkreipia dėmesį į gilius struktūrinius trūkumus ir neigiamas tendencijas teismų veikloje, įskaitant nepakankamą teisminių institucijų finansavimą ir darbuotojų skaičių, kurie kenkia jų nepriklausomumui; todėl ragina Šiaurės Makedoniją paspartinti 2024–2028 m. teismų reformos strategijos įgyvendinimą;

41. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti teismų sistemos vientisumą ir nepriklausomumą, be kita ko, stiprinant Teismų tarybą pagal 2023 m. Venecijos komisijos tarpusavio vertinimo misijos rekomendaciją ir nuomonę;

42. reiškia susirūpinimą, kad Šiaurės Makedonijos Baudžiamojo kodekso pakeitimai, kuriais buvo sutrumpinti senaties terminai ir sušvelnintos bausmės už aukšto rango pareigūnų korupciją bei piktnaudžiavimą tarnyba, pakenkė vykstančioms teismo byloms, įskaitant didelio atgarsio sulaukusias bylas, kurios sukėlė įspūdį, kad žinomi politikai yra nebaudžiami ir susilpnino visuomenės pasitikėjimą teisminėmis institucijomis;

43. ragina kompetentingas institucijas užtikrinti tinkamą tolesnių veiksmų vykdymą galimų neapykantos nusikaltimų atvejais, įskaitant atvejus, susijusius su etninėmis grupėmis ir bendruomenėmis;

44. susirūpinęs pažymi, kad nepadaryta jokios pažangos korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje ir kad korupcija tebėra paplitusi daugelyje sričių; pabrėžia, kad aukšto rango pareigūnų korupcijos bylose tebėra didelis ir nepaaiškinamas atotrūkis tarp oficialiai paskelbtų korupcijos tyrimų ir teismo priimtų apkaltinamųjų nuosprendžių; ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę gerinti nacionalinės korupcijos ir interesų konflikto prevencijos strategijos įgyvendinimą bei priimti naują Baudžiamąjį kodeksą, atitinkantį ES *acquis* ir tarptautinius standartus; be to, ragina stiprinti pranešėjų apsaugą, nes ji tebėra silpna ir todėl atgraso asmenis nuo pranešimo apie korupcijos atvejus; vis dėlto palankiai vertina Šiaurės Makedonijos aktyvų dalyvavimą Tarptautinėje sutartyje dėl duomenų mainų turto deklaracijų tikrinimo tikslais, nes dėl to šalis tampa regioniniu pavyzdžiu šiame mechanizme;

45. ragina laiku priimti išsamią 2026–2030 m. kovos su korupcija

strategiją, kurioje būtų aiškiai apibrėžtos atsakomybės sritys ir nustatyti išmatuojami tikslai, ir ragina įgyvendinti likusias Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO) rekomendacijas;

46. susirūpinęs pažymi, kad teismo procesų vilkinimas ir išteklių trūkumas vis dar kliudo pasiekti gerų rezultatų nagrinėjant aukšto rango pareigūnų korupcijos bylas; visų pirma ragina atlikti tyrimus ir priimti galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius aukšto lygio korupcijos bylose, nes tai galėtų būti pavyzdys, kad su korupcija kovojama visais lygmenimis ir kad nebaudžiamumo nebus;

47. pažymi, kad suvokiamas pasitikėjimo teisminėmis institucijomis lygis tebėra labai žemas ir kad reikia toliau stengtis užkirsti kelią nederamai įtakai ir bauginimui;

48. ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų kovojant su pinigų plovimu;

49. ragina labiau derinti pastangas siekiant veiksmingai kovoti su organizuotu nusikalstamumu; ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę suderinti nacionalinius teisės aktus dėl ginklų, narkotinių ir psichotropinių medžiagų su ES *acquis*;

50. ragina nacionalines valdžios institucijas sukurti visapusišką paramos sistemą moterims, patyrusioms smurtą dėl lyties, įskaitant teisiškai garantuotą finansinę paramą, nemokamos teisinės pagalbos ir atleidimo nuo teismo išlaidų garantijas, valstybinio fondo, skirto padengti nesumokėtą išlaikymą vaikams, įsteigimą bei investicijų į moterų ekonominį įgalinimą didinimą pasitelkiant tikslinį mokymą, socialines įmones ir vietines užimtumo iniciatyvas;

Socialinės ir ekonominės reformos

51. remia nuolatines pastangas modernizuoti ekonomiką, spręsti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą, stiprinti skaitmeninę ekonomiką ir gerinti verslo aplinką, siekiant prisitaikyti prie ES vidaus rinkos konkurencinio spaudimo; pabrėžia, kad tvarus ekonomikos augimas priklauso nuo teisinės valstybės, teisminių institucijų nuspėjamumo ir veiksmingų kovos su korupcija veiksmų; ragina įgyvendinti 2023 m. organinį biudžeto įstatymą, kuriuo įvedamos fiskalinės taisyklės ir įsteigiama Fiskalinė taryba, bei stiprinti vidutinės trukmės biudžeto procedūrą;

52. pabrėžia, kad būtina spręsti socialinius uždavinius, užtikrinti aukštos kokybės užimtumo politiką, skatinti socialinę konvergenciją siekiant Sąjungos standartų bei siekti pažangos įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį;

53. palankiai vertina pirmuosius žingsnius įgyvendinant reformų darbotvarkę ir daugiametę darbo programą pagal Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę, kuri sėkmingai vykdoma ir netrukus duos konkrečios naudos piliečiams; ragina Šiaurės

Makedoniją toliau įgyvendinti savo reformų darbotvarkę; pabrėžia, kad reikia gerokai paspartinti ir įgyvendinti reformų darbotvarkę, visų pirma pagrindinių principų grupės srityje; pabrėžia, kad lėšų išmokėjimas turi būti griežtai susietas su sutartų reformos tikslų ir etapų įgyvendinimu; palankiai vertina išsamios kibernetinio saugumo sistemos priėmimą bei atnaujintą Įstatymą dėl elektroninių dokumentų, elektroninės tapatybės nustatymo ir patikimumo užtikrinimo paslaugų; palankiai vertina tai, kad Komisija objektyviai ir remdamasi faktais įvertino iki šiol įgyvendintų reformų etapus; labai palankiai vertina tai, kad, teigiamai įvertinus reformų įgyvendinimą, visų pirma skaitmeninimo ir švietimo srityse, Šiaurės Makedonijai neseniai išmokėta 65,7 mln. EUR pagal Reformų ir ekonomikos augimo priemonę;

54. ragina ES ir Šiaurės Makedoniją siekti griežtesnės priežiūros ir užtikrinti prasmingą pilietinės visuomenės organizacijų, verslo asociacijų bei socialinių partnerių dalyvavimą visuose Vakarų Balkanų reformų ir augimo priemonės etapuose, įskaitant reformų priemonių rengimą, projektų įgyvendinimą ir rezultatų stebėseną; pripažįsta, kad reikia gerinti verslo aplinką ir rinkos ekonomikos veikimą; ragina daugiau dėmesio skirti priemonėms, kuriomis siekiama ištaisyti rinkos iškraipymus, ir socialinės apsaugos priemonėms; ragina daugiau dėmesio skirti neigiamoms demografinėms tendencijoms ir kovai su neformalia ekonomika bei jos neigiamu socialiniu ir fiskaliniu poveikiu;

55. ragina valdžios institucijas įstatymuose ir praktikoje išsaugoti atstovaujančių profesinių sąjungų nepriklausomumą ir teisėtą vaidmenį bei užtikrinti pagrindines darbo teises, įskaitant teisę į kolektyvines derybas; be to, ragina valdžios institucijas užtikrinti konstruktyvų ir reikšmingą dialogą su profesinėmis sąjungomis, siekiant spręsti skubius klausimus, pavyzdžiui, susijusius su darbo užmokesčiu, darbo sąlygomis ir socialine apsauga, įskaitant darbą skaitmeninėse platformose;

56. pripažįsta kultūros ir kūrybos sektorių strateginę svarbą bei būtinybę sukurti stabilią, su ES teisės aktais suderintą autorių teisių sistemą; ragina Šiaurės Makedoniją užtikrinti teisingą atlyginimą autoriams ir atlikėjams, suderinti kolektyvinį teisių valdymą su ES *acquis* bei stiprinti kovą su piratavimu; pabrėžia, kad silpna teisių turėtojų apsauga kenkia žiniasklaidos tvarumui ir kokybiško audiovizualinio turinio kūrimui;

57. ragina toliau įgyvendinti jaunimo, ilgalaikių bedarbių, žemos kvalifikacijos asmenų ir pažeidžiamų grupių, pvz., moterų, asmenų su negalia, romų ir egiptiečių, aktyvumo darbo rinkoje skatinimo strategijas;

58. ragina stiprinti jaunimo politiką, iš dalies pakeičiant Įstatymą dėl jaunimo dalyvavimo ir jaunimo politikos, įdiegiant veiksmingą stebėseną ir nustatant atskirą biudžeto kodą, taip pat tobulinant

vietos jaunimo struktūras;

59. palankiai vertina Šiaurės Makedonijos integraciją į geografinę bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) taikymo sritį;

60. labai palankiai vertina Komisijos pasiūlymą ir Tarybos suteiktus įgaliojimus pradėti derybas dėl ES tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis sistemos išplėtimo įtraukiant Albaniją, Bosniją ir Hercegoviną, Kosovą, Juodkalniją, Šiaurės Makedoniją ir Serbiją ir ragina Komisiją ir Vakarų Balkanų partnerius skubiai imtis būtinų veiksmų dėl abipusio ES ir Vakarų Balkanų partnerių tarptinklinio ryšio rinkų atvėrimo; pabrėžia, kad ES tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis zonos išplėtimas į Vakarų Balkanus duotų apčiuopiamos naudos tiek piliečiams, tiek įmonėms, skatinant žmonių tarpusavio ryšius, stiprinant ekonominius ryšius, remiant mainus švietimo srityje ir sudarant palankesnes sąlygas turizmui;

61. ragina Šiaurės Makedoniją suderinti savo teisės aktus su ES *acquis*, susijusiu su tiesioginių užsienio investicijų tikrinimu;

Aplinka, biologinė įvairovė, energetika ir transportas

62. ragina daugiau investuoti į transporto ir energetikos infrastruktūrą ir daryti pažangą siekiant, kad transporto, energetikos ir aplinkosaugos teisės aktai labiau atitiktų ES standartus; ragina suderinti nacionalinės teisės aktus su ES keleivių teisių taisyklėmis; pabrėžia, kad būtina stiprinti susisiekimą ir užtikrinti nekliudomą prekybos srautą, ypač kelių transporto srityje; ragina įdiegti ES atvykimo ir išvykimo sistemą, atsižvelgiant į jos poveikį profesionaliems vairuotojams ir tiekimo grandinėms;

63. pabrėžia tarpvalstybinių jungčių, pvz., transeuropinio transporto tinklo (TEN-T), VIII ir X koridorių, svarbą, nes jos yra būtinos siekiant stiprinti ekonominį bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis ir plėsti žmonių tarpusavio ryšius; tikisi, kad prisiimti įsipareigojimai bus veiksmingai įgyvendinti; palankiai vertina Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos susitarimą dėl tarpvalstybinio geležinkelio tunelio statybos, kuris yra lemiamas žingsnis siekiant užbaigti geležinkelio jungtį VIII koridoriuje; pažymi VIII koridoriaus strateginę svarbą ES ir NATO geostrateginiam savarankiškumui, nes jis yra pagrindinis logistikos maršrutas palei NATO pietinį flangą;

64. palankiai vertina tai, kad 2025 m. gegužės mėn. priimtas Energetikos įstatymas, tačiau pabrėžia, kad šalis vis dar yra labai priklausoma nuo anglių; ragina skubiai pradėti naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir daugiau dėmesio skirti visų pirma pastatų energijos vartojimo efektyvumui;

65. apgailestauja, kad aplinkosaugos teisės aktų srityje padaryta nedidelė pažanga; ragina visų pirma nedelsiant spręsti oro ir vandens kokybės bei nuotekų tvarkymo klausimus, įskaitant didesnį ir aiškiai paskirtą nacionalinį finansavimą vandens tiekimo ir

sanitarijos infrastruktūrai miestuose ir kaimo vietovėse, kaimo vandens tiekimo sistemų integravimą į komunalines paslaugas, kai tai įmanoma, aiškiai paskirstant institucines pareigas ir užtikrinant reguliarias sanitarines ir laboratorines patikras bei viešai skelbiant jų rezultatus, taip pat stiprinant inspektavimo priežiūrą, įskaitant sankcijų taikymą nereguliuojamoms, prastai prižiūrimoms ar taršioms sistemoms;

66. susirūpinęs atkreipia dėmesį į nuolat aukštą oro taršos lygį, ypač miestų teritorijose, kuris yra glaudžiai susijęs su anglies deginimu ir cemento gamyba; šiuo atžvilgiu reiškia rimtą susirūpinimą dėl naujojo Pramoninių išmetamųjų teršalų kontrolės įstatymo ir ragina valdžios institucijas jį iš dalies pakeisti taikant skaidrią ir įtraukią viešąją procedūrą, įtraukiant visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, visų pirma aplinkos ekspertus ir pilietinės visuomenės organizacijas; pabrėžia, kad būtina skubiai gerinti oro kokybę labiausiai užterštuose miestuose , be kita ko, įgyvendinant tokias priemones kaip mažo teršalų kiekio zonų kūrimas ir modernių, mažiau tarčių viešojo transporto priemonių įsigijimas;

67. susirūpinęs atkreipia dėmesį į ribotą pažangą įgyvendinant horizontaliuosius aplinkosaugos teisės aktus ir ragina Šiaurės Makedoniją visiškai suderinti bei veiksmingai įgyvendinti Poveikio aplinkai vertinimo[8] ir Strateginio aplinkos vertinimo[9] direktyvas, įskaitant antrinės teisės aktus, susijusius su mažais hidroenergetikos projektais;

68. ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę ir vietos valdžios institucijas sustiprinti biologinės įvairovės priemones, užtikrinti veiksmingą teisinę apsaugą pagal Berno konvenciją paskelbtoms „Emerald“ teritorijoms ir paspartinti būsimų „Natura 2000“ teritorijų nustatymą bei paskelbimą; primygtinai ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę teikti pirmenybę naujo gamtos apsaugos įstatymo priėmimui ir jį paspartinti, siekiant pakeisti pasenusią teisinę sistemą ir užtikrinti visišką suderinamumą su ES Buveinių[10] ir Paukščių[11] direktyvomis;

69. palankiai vertina nuolatinį Šiaurės Makedonijos bendradarbiavimą su

---

8 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

9 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

10 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

11 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos, (OL L 20, 2010 1 26, p. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

Kosovu ir Albanija dėl tarpvalstybinio Šaro kalnų nacionalinio parko; dar kartą pabrėžia, kad būtina skubiai priimti įstatymą dėl Mavrovo nacionalinio parko atkūrimo bei užbaigti ir veiksmingai įgyvendinti jo valdymo planą; ragina įtraukti Jablanicą į nacionalinį saugomų teritorijų sąrašą; primygtinai ragina Šiaurės Makedoniją parengti ir įgyvendinti nacionalinį balkaninių lūšių išsaugojimo veiksmų ir valdymo planą, suderintą su regionine strategija ir bendradarbiaujant su kaimyninėmis šalimis, be kita ko, siekiant išlaikyti ekologinį ryšį tarp pagrindinių buveinių, įskaitant Mavrovą ir Jablanicą bei tarpvalstybines teritorijas;

Regioninis bendradarbiavimas ir užsienio politika

70. palankiai vertina Šiaurės Makedonijos vertingą ir reikšmingą indėlį į regioninį bendradarbiavimą ir stabilumą, dalyvaujant regioninėse ekonomikos ir diplomatinėse iniciatyvose, pavyzdžiui, Berlyno procese, įgyvendinant Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planą ir įgyvendinant bendros regioninės rinkos susitarimus;

71. ragina nuosekliai įsipareigoti palaikyti dialogą ir bendradarbiauti su kaimyninėmis šalimis siekiant stiprinti regioninį stabilumą ir puoselėti tarpusavio pasitikėjimą; ragina toliau skatinti žmonių tarpusavio ryšius visoje Pietryčių Europoje; pabrėžia, jog svarbu, kad visos šalys gera valia visiškai įgyvendintų tarptautinius susitarimus, įskaitant Prespos susitarimą ir Draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį su Bulgarija;

72. pripažįsta, kad esama skirtingų interpretacijų, susijusių su Makedonijos visuomenės istoriniais ypatumais; pabrėžia, kad ataskaita nesiekiama iš anksto nulemti ar apriboti akademinio diskurso šiais klausimais, taip pat interpretacijos neturi įtakos savo atliekamam Šiaurės Makedonijos pažangos siekiant narystės ES vertinimui, kuris ir toliau grindžiamas Kopenhagos kriterijais ir gerų kaimyninių santykių principais; primygtinai ragina visas šalis atnaujinti Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos jungtinės daugiadalykės ekspertų komisijos, atsakingos už istorijos ir švietimo klausimus, darbą ir sąžiningai atlikti savo darbą, taip suartinant visuomenes; smerkia bet kokius mėginimus pašalinti istorinius paminklus ir (arba) artefaktus, įskaitant autentiško kultūros paveldo naikinimą; apgailestauja dėl to, kad buvo sunaikinti ir suklastoti bulgarų kalbos užrašai;

73. reiškia didelį susirūpinimą, kad paskiausios Jungtinės tarpvyriausybinės komisijos, įsteigtos pagal Draugystės, gerų kaimyninių santykių ir bendradarbiavimo sutarties 12 straipsnį, sesija įvyko 2022 m. liepos 17 d. ir nuo to laiko nebuvo surengta nė viena nauja sesija; primygtinai ragina Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos vyriausybes skubiai surengti trečiąją Jungtinės tarpvyriausybinės komisijos sesiją, kad būtų toliau siekiama įgyvendinti Sutartį ir jos protokolus;

74. primygtinai ragina pagal Draugystės, gerų kaimyninių santykių ir bendradarbiavimo sutartį su Bulgarija sudarytą Bulgarijos ir Šiaurės Makedonijos jungtinę daugiadalykę ekspertų komisiją istorijos ir švietimo klausimais siekti aiškių ir apčiuopiamų rezultatų; Pabrėžia, kad tekstuose turėtų būti atsižvelgiama į abiejų tautų bendros istorijos istorinių faktų ir skaičių aiškinimą, objektyvius, autentiškus ir įrodymais paremtus istorinius šaltinius ir dokumentus, mokslinį aiškinimą ir istorinius įvykius, kaip numatyta Sutarties su Bulgarija antrajame protokole;

75. susirūpinęs atkreipia dėmesį į vis stiprėjančius Šiaurės Makedonijos ir neliberalią darbotvarkę vykdančios Serbijos vyriausybės ryšius; be to, įspėja dėl didėjančios Kinijos ekonominės ir politinės įtakos regione, visų pirma vykdant infrastruktūros projektus ir teikiant paskolas; taip pat susirūpinęs atkreipia dėmesį į pranešimus apie Rusijos pastangas daryti įtaką Šiaurės Makedonijoje; ragina ES remti Šiaurės Makedoniją stiprinant atsparumą išorės įtakai, daromai per religinius tinklus; reiškia susirūpinimą dėl regione propaguojamų naratyvų, kuriais abejojama šalių, įskaitant vadinamąjį „serbiškąjį pasaulį“, suverenumu ir teritoriniu vientisumu;

76. primena, kad reikia atverti Jugoslavijos slaptųjų tarnybų (UDBA ir KOS) archyvus, saugomus Šiaurės Makedonijoje ir Serbijoje; pabrėžia, kad šiuos archyvus reikia atverti visame regione, kad būtų skaidriai nagrinėjama totalitarinė praeitis, siekiant stiprinti demokratiją, atskaitomybę ir institucijas Vakarų Balkanuose;

77. labai teigiamai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija vis labiau derina ilgalaikius savo veiksmus su ES užsienio, saugumo ir gynybos politika, įskaitant ribojamąsias priemones; vis dėlto apgailestauja, kad tarptautinėse organizacijose vis dažniau susilaikoma nuo balsavimo svarbiais klausimais, užuot laikiusis daugumos pozicijos ES; vis dėlto tais atvejais, kai kyla abejonių, ragina Šiaurės Makedonijos vyriausybę laikytis daugumos pozicijos ES; pabrėžia Šiaurės Makedonijos geostrateginę reikšmę ir jos, kaip NATO narės, svarbų vaidmenį; palankiai vertina šalies aktyvų dalyvavimą ES misijose ir operacijose pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką bei indėlį į ES lyderystę taikos palaikymo, konfliktų prevencijos ir tarptautinio krizių valdymo srityse; palankiai vertina Šiaurės Makedonijos pasirengimą stiprinti bendradarbiavimą su ES pagal Saugumo ir gynybos partnerystės programą;

°

° °

78. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Šiaurės Makedonijos Respublikos prezidentui, vyriausybei ir Susirinkimui.